

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาจริยธรรมนั้นเป็นเรื่องที่กำลังได้รับความสนใจและมีความสำคัญอย่างมาก เพราะจริยธรรมเป็นรากฐานที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงของประเทศและความสงบสุขของสถาบันในสังคมโดยส่วนรวม ซึ่งส่งมาจากทุก ๆ วงการจำเป็นต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญ ผู้วิจัยก็เป็นบุคคลหนึ่ง ที่เห็นความสำคัญและมีความสนใจในความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและในต่างประเทศ และได้้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของจริยธรรม
2. การพัฒนาจริยธรรมแก่เยาวชนในสังคมไทย
3. กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรม
4. งานวิจัยด้านการสอนจริยธรรมและการพัฒนาจริยธรรม
 - 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยภายนอกประเทศ

ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรมคือ การกระทำทั้งกาย วาจา และใจที่เที่ยงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม จริยธรรมมีทั้งในสิ่งที่ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกและลักษณะของจิต. ดังจะเห็นได้จากการแสดงความคิดเห็นของท่านผู้รู้ในประเทศไทยหลายท่าน ดังต่อไปนี้

พระยาอนุมานราชธน (2516: 409) ได้กล่าวไว้คือ "จริยธรรม (Morality) โดยทั่วไป มีความหมายใกล้เคียงกับจริยศาสตร์ (Ethics) ในเรื่องของปรัชญา (Philosophy) เป็นเรื่องของการค้นหาความจริงเกี่ยวกับคุณค่าของความประพฤติในสังคม ซึ่งถือว่าถูกต้องดีงาม และสิ่งซึ่งถือว่าผิดหรือชั่วไม่ควรประพฤติ แล้ววางหลักกำหนดเป็นมาตรฐานไว้"

แล่ง จันทร์งาม (2522: 218) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม โดยแยกคำ
 จริยธรรมออกเป็นสองคำคือ "จริยะแปลว่า ความประพฤติ และธรรมหมายถึงคุณค่าของจิตใจ
 ของแต่ละคน จริยธรรมจึงหมายถึง คุณภาพจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของคน คำว่า ธรรม
 ในที่นี้ตรงกับคำว่า ศีลธรรม มีความหมายเหมือนกันคือ หมายถึง คุณภาพจิตใจดี ส่วนศีลธรรม
 หมายถึง การงดเว้นจากการกระทำและคำพูดที่ไม่โทษ เช่น การฆ่าสัตว์ การลักขโมย
 การล่วงละเมิดสิทธิในกาม เป็นต้น "

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2522: 13) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า
 "จริยธรรม (Morality) เป็นคำที่มีความหมายกว้าง หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลาย
 ลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขตถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะทาง
 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ
 เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มืออยู่ในสมาชิกของสังคมนั้น คือ พฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ
 สันนิษฐาน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้น เป็นสิ่งที่เหมาะสม ส่วนอีก
 ประเภทหนึ่งคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มืออยู่ในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือ
 พยายามกำจัด ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมากกว่า
 ประเภทหลัง "

ลำโพง บัวศรี (2523: 142) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า คือแนวทางในการ
 ประพฤติตนเพื่ออยู่กันได้อย่างร่มเย็นในสังคม

พนัส หันนาคนทร์ (2523: 19) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรมทาง
 ความประพฤติ (Conduct) ที่สังคมมุ่งหวังให้สมาชิกของสังคมนั้นประพฤติตามจริยธรรม
 เกี่ยวข้องโดยตรงกับความถูกต้องในความประพฤติ ซึ่งมีความหมายถึงการกระทำอย่างเสรี
 ภายในขอบเขตของมโนธรรม อันได้แก่ ความสำนึกในความบังควรที่จะกระทำหรือเป็นหน้าที่ที่
 จะต้องกระทำของสมาชิกแต่ละคนในสังคมนั้น ความเปลี่ยนแปลงของจริยธรรมย่อมเกิดขึ้นได้
 อยู่เสมอ ในเมื่อสภาวะการณ์ของการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงในสภาวะการณ์
 ของชีวิต ย่อมทำให้ทัศนคติที่มีต่อจริยธรรมเดิมได้รับการพิจารณาใหม่ เกิดแง่คิดใหม่ขึ้น
 จริยธรรมเดิมอาจเปลี่ยนแปลงแนวทางหรือได้รับการเพิ่มเติม ขยายความให้กว้างขวางพอเพียง
 ให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์อันเปลี่ยนแปลงไปแล้วนั้น "

พระราชวรานี (กรมวิชาการ 2523: 25) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า "หมายถึง สิ่งที่ทำได้ในทางวิญจนเกิดความเคยชินขึ้นมา มีพลังใจ มีความตั้งใจแน่วแน่ มีความประคับใจ เรื่องจริยธรรมนี้ต้องอาศัยปัญญา ปัญญาอาจเกิดจากศรัทธาเชื่อต่อผู้อื่นไปก่อนก็ได้ ในบางครั้ง จริยะก็เกิดโทษ เพราะไม่มีปัญญากำกับ "

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good 1964: 314) ให้ความหมายของจริยธรรม ว่า "จริยธรรมหมายถึง การประพฤติกรรมให้เข้าใบบัญญัติเกณฑ์หรือมาตรฐานของความประพฤติ ที่ถูกต้องหรือดีงาม"

อาร์ บราวน์ (R. Brown 1965: 411-412) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า "หมายถึง ระบบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกการกระทำที่ถูกต้องจากการกระทำที่ผิด คล้ายกับไวยกรณ์ เป็นระบบของกฎเกณฑ์สำหรับแยกแยะประโยคที่สร้างขึ้นมาจากประโยค ที่สร้างขึ้นมาใหม่ จริยธรรมทั้งหลายไม่คงที่เหมือนกับไวยกรณ์ซึ่งมีการวิวัฒนาการไปเสมอ อาจเป็นไปได้ว่าจริยธรรมทั้งหลายเปลี่ยนแปลงไปเร็วกว่าไวยกรณ์เสียอีก จริยธรรมเปลี่ยนแปลง ไปเพราะความขัดแย้งกันเอง เพราะมีอิทธิพลจากจริยธรรมของแหล่งอื่น และเพราะมีการสร้าง สถานการณ์ใหม่ขึ้นมามากมาย "

ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg 1976: 45) กล่าวถึงจริยธรรมว่า "มีพื้นฐานของความยุติธรรม ซึ่งยึดถือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้ หมายถึง กฎเกณฑ์ที่บังคับโดยทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความหมายเป็นสำกลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ ในทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้งกัน เป็นอุดมคติ ดังนั้นพันธะทางจริยธรรม จึงเป็นการเคารพ ต่อสิทธิและข้อเรียกร้องของบุคคลอย่าง เสมอภาคกัน "

เจมส์ อาร์ เรสท์ (James R. Rest 1976: 6) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า "เป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรม การมีปะทะสัมพันธ์ในสังคม (Social Interaction) โดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละคน "

กล่าวโดยสรุป จริยธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติอันดีงาม เพื่อให้ เกิด ความดีและความถูกต้องในผู้มีจริยธรรม คือ ผู้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานของความดี ความเลว เป็นพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่ความดีงาม และละเว้นในสิ่งที่เลวร้ายทั้งปวง ซึ่งพฤติกรรม ของมนุษย์โดยทั่วไปต้องอาศัยจิตใจเป็นตัวสั่งการและกำกับควบคุม หากจิตใจเร่าแรง

เขกบานกริยาทำที่ก็แสดงออกในทางกระสับกระเจงศกศก แต่ถ่าเมื่อใดสติใจเค้าร่าหมอง
 เหี่ยวแห้ง กริยาอาการก็หงอยเหงา ในด้านความประพฤติก็เช่นเดียวกันใครมสติใจเป็นอย่างไร
 ก็แสดงออกมาเป็นรูปแบบของความประพฤติหรือการปฏิบัติในทำนองนั้น การที่สติใจเป็นผู้สั่งการ
 และกำกับการกระทำหรือการแสดงออกทางร่างกายเช่นนี้ ทำให้เรื่องของคุณธรรมและจริยธรรม
 แยกออกจากบุคคลและสังคมไม่ได้ สังคมที่มั่นคงก็จะมีคุณธรรมโดยเฉพาะของสังคมนั้น ใน
 สังคมที่ทรงคุณธรรม คนหรือประชาชนในสังคมนั้นก็จะมีจริยธรรมและจะเป็นสังคมที่มีความผาสุก
 ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าไปตามลำดับโดยไม่หยุดยั้งด้วยคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเครื่องกำหนด
 ความเจริญของสังคม สังคมที่เจริญจะมีคนทรงคุณธรรมอยู่มาก ส่วนสังคมที่เสื่อม คนที่มีคุณธรรม
 จะน้อยลง มีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นการเบียดเบียนตนเองและต่อผู้อื่นมากขึ้น สม่่าชกในสังคมจะ
 เตือดร้อนมากขึ้นและสังคมนั้นจะแตกสลายในที่สุด

การพัฒนาจริยธรรมแก่เยาวชนในสังคมไทย

การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคมถือได้ว่าเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม
 ของชาติจากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งถัดไป เพื่อสร้างสรรคความผาสุก ความสุข ความมั่นคง
 และความเจริญก้าวหน้าของสังคม สำหรับในสังคมไทย ในสมัยโบราณที่ยังไม่มีระบบการศึกษาที่
 แ่นนอนนั้น นับตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี ถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นหน้าที่นี้ก็เป็น
 หน้าที่ของสถาบันต่าง ๆ ที่สำคัญ 3 สถาบัน คือ บ้าน วัดและวัง ซึ่ง 3 สถาบันนี้ นอกจากจะมี
 หน้าที่ในการพัฒนาจริยธรรมแล้วยังเป็นผู้ทำหน้าที่ในการให้การศึกษาด้านต่าง ๆ ด้วย

บ้านเป็นโรงเรียนแห่งแรกของเด็กชายและเด็กหญิงที่ให้การศึกษายถ่ายทอดวัฒนธรรม
 ของสังคมและมีบทบาทในการอบรม สั่ง เสริมจริยธรรมของเด็กมาแต่เริ่มต้นจนเติบโตใหญ่ บิดา
 มารดาหรือผู้ปกครองซึ่งเป็นพุทธศาสนิกชนซึ่งได้รับเอาคติธรรมทางพระพุทธศาสนา เข้าเป็นพื้นฐาน
 ทางความคิดและพฤติกรรมตามปกติวิสัยของมนุษย์เพราะในสังคมไทยร้อยละ 95 ของพลเมือง
 ทั้งประเทศเป็นพุทธศาสนิกชน จะเป็นผู้ทำหน้าที่ให้การอบรมทางด้านศีลธรรมจรรยาและให้
 ความรู้ในด้านต่าง ๆ โดยที่บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่จะสั่งสอนบุตรธิดาและเด็กในปกครองของ
 ตนให้รู้จักผิดชอบ ชั่วดีและการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องไปตามลำดับวัย ในวันธรรมสวนะและ
 วันเทศกาลหรือนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ คนไทยจะไปทำบุญที่วัดและมักจะนำบุตรหลานของตนไปด้วย
 การไปทำบุญได้แก่ การไปถวายอาหารแด่พระสงฆ์ ฟังเทศน์ ฟังธรรมจากพระภิกษุ เป็นการไป
 รับจริยศึกษาจากวัดจากพระทั้งเด็กและผู้ใหญ่ (เข้า เรื่อง วัฒนธรรม จน 14-15: 2524) คนไทย

เด็กโตใหญ่ เด็กชายก็จะต้องไปเข้ารับการศึกษาคือที่วัด ซึ่งการศึกษาที่วัดนี้ก็จะมีการเป็นผู้สอนวิชาที่สอนส่วนใหญ่ก็สอนเกี่ยวกับทางด้านจริยศึกษา ศีลธรรม จรรยาบรรณภาพ เรื่องที่เกี่ยวกับพุทธคำสั่งมา ภาษาบาลี เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับคำสั่งมาและวิชาความรู้ด้านต่าง ๆ ส่วนเด็กหญิงก็รับการศึกษาคือที่บ้านจนแต่งงานมีครอบครัว สำหรับกุลธิดาของเจ้านายและขุนนางที่บิดาน่าถวายตัวก็รับการศึกษาคือที่วังเพื่อรับราชการต่อไป ในบรรดา 3 สถาบันนี้ วัดนับว่าเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด เพราะวัดเป็นศูนย์กลางของสังคมในสังคมไทยทุกด้าน หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่จะต้องเป็นผู้ที่ได้อบรมเรียนมาแล้ว เพราะมีประเพณีที่ยึดถือกันว่า ผู้ชายที่จะแต่งงานมีครอบครัวจะต้องได้อบรมเรียนมาก่อนอย่างน้อย 1 พรรษา ซึ่งออกมาแต่งงานมีครอบครัวไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าการศึกษาในสังคมไทยในสมัยโบราณเป็นการศึกษาทางด้านจริยธรรมมากกว่าการศึกษาทางด้านอื่น ๆ เป็นแบบที่ตลอดมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น พระมหากษัตริย์จะทรงให้ความสนใจและทะนุบำรุงคำสั่งมาสั่ง เสริมคำสั่งมา ประเพณี วัดมรรคมของชาติ จะทรงเป็นแบบอย่างในการประพฤติทางศีลธรรมจรรยา เช่น จะทรงออกผนวชเสมือ นับตั้งแต่สมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาลิไทแห่งสุโขทัย หรือสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถแห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ต่อมาจนกระทั่งถึงสมัยยุคของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งนับตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา ได้มีการเริ่มการศึกษาอย่างมีระบบมีแบบแผนขึ้น มีหลักสูตรที่แน่นอนเป็นหลักฐานแล้ว หน้าที่ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนไทยในสังคมไทยก็เป็นหน้าที่ของสถานศึกษา การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชนในสังคมไทยก็คือ การจัดจริยศึกษานั้นก็คือ การจัดการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อสร้างคุณลักษณะของพลเมืองที่มีคุณธรรม บุคลิกภาพอุปนิสัยและพฤติกรรมที่เป็นคนดีมีศีลธรรมตามความต้องการของประเทศ หลักสูตรที่เกี่ยวกับจริยศึกษาในโรงเรียนเริ่มมีครั้งแรกตามโครงการศึกษา พ.ศ. 2445 โดยจัดเป็นวิชาธรรมจริยา และในโครงการการศึกษาฉบับต่อมาก็ได้ จัดให้มีการสอนจริยศึกษาเป็นหลักสูตรหนึ่งในการศึกษาตลอดเรื่อยมาและในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้ทรงจัดตั้งกองลูกเสือขึ้น ซึ่งในการจัดตั้งกองลูกเสือไม่ได้จัดในโรงเรียนซึ่งให้ครู เป็นผู้ฝึกหัดอบรม โดยมีจุดประสงค์เพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้ยึดมั่นในสันดานเด็ก ซึ่งนับได้ว่า เริ่มมีการจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมจริยธรรมให้แก่เด็กเป็นครั้งแรก ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 หลังจากได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว รัฐบาลของคณะราษฎรซึ่งได้ประกาศวันที่ 6 ประการในการบริหารประเทศ ซึ่งหลักการหนึ่งในการปกครองนั้นก็คือ การส่งเสริมการศึกษาซึ่งใน

หลักการศึกษาก็ได้ให้ความสำคัญกับจริยศึกษาเหมือนเดิม ดังนั้น ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2475 ในหลักสูตรก็ได้มีวิชาจริยศึกษาซึ่งมีเนื้อหาของคุณธรรมทางหลักพระพุทธศาสนา และในโรงเรียนต่าง ๆ ก็ได้มีการจัดอบรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนด้วย เช่น มีการลวดมนต์ ไหว้พระ ทั้งตอนเข้าก่อนเริ่มเรียน ตอนเย็นก่อนเลิกเรียนและในวันสุดท้ายนั้นเป็นประจำ

ต่อมาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2479 วิชาจริยศึกษาที่ได้มีการสอนอยู่ในหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเดิมได้เปลี่ยนเป็นวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมและได้เพิ่มการอบรมนักเรียนหน้าเสาธง 5-10 นาที ก่อนเข้าห้องเรียนหลังจากร้องเพลงชาติถึงเรื่องศีลธรรม จริยศึกษาและการปฏิบัติตนของนักเรียนนอกห้องเรียน ส่วนในชั้นครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบดูแลอบรมสั่งสอนด้านคุณธรรมและจริยธรรมโดยตลอด แต่ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2494 ซึ่งเป็นระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โรงเรียนขาดครูเป็นจำนวนมาก ทำให้การควบคุมดูแลและอบรมสั่งสอนนักเรียนในชั้นหย่อนลง ไม่ค่อยได้เอาใจใส่ ความผูกพันระหว่างนักเรียนกับครูน้อยลง และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ได้มีการจัดครูเวรสำรวจวัดรณนักเรียนชั้นทำหน้าที่ในการดูแลความประพฤติของนักเรียนภายนอกโรงเรียน การเรียนการสอนวิชาเกี่ยวกับจริยศึกษาก็ได้มีการวัดผลในแง่วิชาการมากขึ้น และในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันคือแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ก็ยังคงมีความมุ่งหมายเน้นในเรื่องคุณธรรม การสร้างจริยธรรมให้แก่ชนในเยาวชนไทย และได้เน้นถึงคุณลักษณะที่ต่างามของบุคคลและได้เร่งรับในการที่จะปลูกฝังคุณลักษณะที่ต่างาม 10 ประการให้เกิดขึ้นในบุคลลักษณะนิสัยของคนไทยอย่างรีบด่วน และในหลักสูตรแต่ละระดับได้มีการจัดจริยศึกษาเพื่ออบรมพัฒนาจริยธรรมแตกต่างกันไป เช่น ในหลักสูตรประถม วิชาจริยศึกษาจัดอยู่ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีขอบเขตครอบคลุมการพัฒนาบุคลสภาพในด้านจริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม การศึกษาและความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันโดยสงบสุขเป็นสำคัญ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไม่มีรายวิชาที่สอนจริยศึกษาโดยเฉพาะ แต่ได้มีการสอนสอดแทรกจริยศึกษาไว้ในทุกวิชาที่สอน โดยเฉพาะในกลุ่มวิชาสังคมและกิจการซึ่งได้กำหนดไว้ให้โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมในเวลา 1 คาบต่อสัปดาห์ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะต้องจัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลสภาพและอุปนิสัยของนักเรียนและให้มีการอบรมนักเรียนในตอนเช้า เมื่อทำพิธีเคารพธงชาติแล้วและจัดให้มีการประชุมอบรม ลวดมนต์ไหว้พระตามโอกาสอันสมควรและเหมาะสมแก่ท้องถิ่นอย่างน้อยสัปดาห์ละครึ่งชั่วโมง ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายได้มีการจัดเกี่ยวกับจริยศึกษาไว้ในวิชาปฏิบัติ

ล. 401 สังคมศึกษา และจัดให้มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้กว้างขึ้นเพื่อสนอง
ความสนใจและเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพและสร้างเสริมอุปนิสัยอันดีงามของนักเรียน
อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 คาบ เรียนทุกภาค (สุรพงษ์ ปนาทกุล 47-62: 2526)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ในการพัฒนาจริยธรรมให้แก่เยาวชนไทยนั้น ได้กระทำกันมา
ตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุรยา รัตนโกสินทร์ตอนต้น จนถึงปัจจุบัน โดยสถาบันครอบครัวและสถาบัน
วัดเป็นสถาบันสำคัญในการปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรม เมื่อมีระบบการศึกษาตามแบบสากลหน้าที่
ในการปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมก็เป็นหน้าที่ของโรงเรียนโดยปริยาย ซึ่งโรงเรียนเองก็ได้
ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทนี้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในแผนการศึกษาแห่งชาติทุกฉบับตั้งแต่อดีตถึง
ปัจจุบัน ก็มีจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งคือการพัฒนาจริยธรรมให้แก่เยาวชนไทย

การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมในสถานศึกษา

เนื่องจากสภาพของสังคมเป็นไปด้วยความสับสนวุ่นวาย และล่าช้าในสังคมเต็มไปด้วย
ด้วยการเห็นแก่ตัว การเอารอดเอาเปรียบ การฉวยโอกาส โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนและ
ความทุกข์ยากของผู้อื่น คนในสังคมจึงมองเห็นความจำเป็นในการพัฒนาจริยธรรมให้แก่สมาชิก
ในสังคมมากขึ้น และในฐานะที่การศึกษาเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพในสังคม
จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนในการปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมให้แก่นักเรียน เพื่อที่เขาจะได้
เติบโตออกไปเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในภายหน้า ทั้งนี้ก็ทำได้โดยการจัดระเบียบศึกษาขึ้นมาใน
โรงเรียนในรูปแบบที่เปิดสอนเป็นวิชาโดยตรง และสอนสอดแทรกในวิชาต่าง ๆ และในรูปแบบของ
หลักสูตรแฝงซึ่งหมายถึงประสบการณ์ใด ๆ ที่สถานศึกษาจงใจจัดให้นักเรียน นักศึกษา ไม่ทันได้
ตระหนักถึงผลของการจัดนั้นว่ามีส่วนทำให้เขา เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึง
ประสงค์ นอกจากนี้หลักสูตรแฝง ยังรวมถึงประสบการณ์ใด ๆ ที่นักเรียน นักศึกษา ได้รับจาก
สถานศึกษา โดยที่ครูอาจารย์เองก็ไม่ได้ตั้งใจจะให้ แต่ก็มีผลช่วยทำให้พฤติกรรมของนักเรียน
นักศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้เช่นกัน การจัดระเบียบศึกษาในรูปแบบหลักสูตร
แฝงแบบหนึ่งก็คือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อ
การปลูกฝังความรู้สึกริยธรรมให้แก่นักเรียน นักศึกษา ได้มาก และบางทีก็มากกว่าที่ครูอาจารย์
คาดหมาย กิจกรรมบางอย่างมีจุดมุ่งหมายที่จะปลูกฝังจริยธรรมโดยตรงและชัดเจน เช่น
การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม การไหว้ครู ลูกเสือ เนตรนารี ยุวอาสาสมัคร ฯลฯ กิจกรรมบางอย่าง
เช่น การแข่งกีฬา ชุมนุมวิชาการต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทางด้านอื่น แต่ในขณะที่เล่นกีฬา

เป็นการฝึกอบรมและปลูกฝังความอดทน ความพากเพียร ความสามัคคี การประสานงานกันเป็นกลุ่ม การมีระเบียบวินัย ฯลฯ ไปในตัวอย่างมากด้วย ในการจัดกิจกรรมให้แก่นักเรียน นักศึกษาก็คือ การอนุญาตให้นักเรียน นักศึกษา จัดกิจกรรมต่าง ๆ กิจดี สถานศึกษาหรือครูอาจารย์ ควรพิจารณาว่า กิจกรรมนี้จะส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมตามปรัชญาของสถานศึกษา หรือตามความมุ่งหมายของการศึกษาตามแผนการศึกษา หรือหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างไรบ้าง ถ้าครูอาจารย์ช่วยกันส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา จัดปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จวัตถุประสงค์ต่างที่ตั้งไว้ ก็จะเป็นการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน นักศึกษาโดยไม่รู้ตัว

เมื่อโรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญสถาบันหนึ่งในการพัฒนาจริยธรรมให้แก่เด็ก โดยที่โรงเรียนก็ได้ดำเนินการพัฒนาจริยธรรมให้แก่นักเรียนในรูปแบบอย่างหนึ่งคือ การเปิดสอนเป็นวิชาจริยศึกษาและในรูปของหลักสูตรแฝงคือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาจริยธรรมให้แก่นักเรียน ในการเรียนการสอนจริยศึกษา เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนซึ่งมีความสำคัญอย่างมาก ดังนั้นในการเรียนการสอนจริยศึกษา ครูควรจะมีหลักเกณฑ์ในการสอนเพื่อให้เกิดการพัฒนาจริยธรรม ดังที่ได้มีนักการศึกษาเสนอไว้ดังนี้ (เข้าเสือง วุฒิจันทร์ 2524: 76-158)

1. การจัดเนื้อหาและประสบการณ์เข้าในบทเรียน ควรเน้นให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความรู้ เจนคติ และการปฏิบัติที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน นอกจากนี้ เนื้อหาของหัวข้อจริยธรรม ควรสอนให้ครอบคลุมเนื้อหาของหัวข้อจริยธรรมสำหรับชั้น หรือระดับการศึกษานั้น ทั้งหมด และจัดให้เหมาะสมกับความสามารภ ความรู้ และความสนใจของนักเรียน โดยที่นักเรียนสามารถที่จะเลือกเอกไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และต้องสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมด้วย
2. ในการสอนจริยศึกษาสำหรับชั้นหนึ่ง ๆ ควรแยกชั่วโมงเป็นวิชาโดยเฉพาะหรือถ้ามีความจำเป็นจัดไม่ได้ ก็ควรให้สอดแทรกอยู่กับวิชาอื่นก็ได้ และควรให้ต่อเนื่องกับความรู้เดิมของนักเรียน
3. วิธีการสอนจริยศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการหรือวิถีทางหรือกิจกรรม ซึ่งครูอาจารย์เป็นผู้จัด ควรได้จัดเตรียมเอาไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อใช้เป็นทางนำนักเรียนไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางแห่งการสอนจริยศึกษา ซึ่งได้แก่การเรียนรู้อจริยธรรม ซึ่งวิธีสอนจริยศึกษา

ที่สุดคือ วัสดุส่วนที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมากที่สุด และในการสอนจรรยาศึกษาให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์นั้น ครูอาจารย์ควรพิจารณาเลือกใช้วิธีสอน หรือกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง ซึ่งทั้งลักษณะที่ครูและนักเรียนเป็นศูนย์กลางหรือเป็นหลักประกอบกันหรือปะปนกันไปให้เหมาะสมกับโอกาส และสภาพของบทเรียน เนื้อหาและหัวข้อจรรยาธรรมแต่ละบท

4. การประเมินผลการจัดและการสอนจรรยาศึกษาต้องสอดคล้องกับความมุ่งหมายของจรรยาศึกษา คือ การพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติและพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งการประเมินผลทางจรรยาศึกษานั้นจะต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องกับการพัฒนาการเรียนการสอน คือ จากการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังนักเรียนนักศึกษามาระยะหนึ่ง จะต้องมีการประเมินผลว่านักเรียนนักศึกษาได้พัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ พฤติกรรม และการเรียนรู้ทางด้านจรรยาศึกษาไปแค่ไหน เพียงไร ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม มีปัญหาที่จะต้องได้รับการแนะแนวและซ่อมเสริมอย่างไร ก็จะได้ดำเนินการจัดและสอนนักเรียน นักศึกษาคนนั้น กลุ่มนั้น ซึ่งวิธีการดำเนินการประเมินผลนั้นควรจะมีการประเมินผลก่อนเริ่มเรียน เพื่อทราบความพร้อมพื้นฐานของนักเรียน ประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ประเมินผลเมื่อจบสิ้นการเรียน ตอนหนึ่ง ๆ เพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ของการเรียน นอกจากนั้น วิธีการและรูปแบบที่จะนำมาใช้ในการประเมินผล ต้องคัดเลือกตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้ สำหรับรูปแบบการประเมินนั้น ก็มีหลายรูปแบบ เช่น การสัมภาษณ์ โดยการสอบถามด้วยวาจา หรือการสนทนาโต้ตอบกันเพื่อหาคำตอบบางอย่างจากนักเรียน การสังเกตโดยการพิจารณานักเรียนด้วยสายตาของครูในด้านต่าง ๆ เช่น ความประพฤติและการปฏิบัติงานของนักเรียน การตรวจผลงานโดยการนำผลงานของนักเรียนมาพิจารณาตีราคาคุณค่า การทดสอบด้วยข้อเขียนประเภทต่าง ๆ เป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบดูว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนไปแล้วเพียงใดซึ่งแบบทดสอบข้อเขียนที่คุ้นเคยและใช้กันอยู่มี 2 แบบคือ แบบทดสอบความเรียงและแบบทดสอบปรนัย

5. ในการเรียนการสอนจรรยาศึกษาควรจัดให้มีอุปกรณ์การสอนจรรยาศึกษา เพื่อเป็นเครื่องช่วยในการจัดและการสอนจรรยาศึกษาในสถานศึกษาและช่วยให้นักเรียน นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรม เกิดการมีคุณธรรม บุคลิกลักษณะ พฤติกรรมตามคุณลักษณะที่กำหนด ซึ่งสื่อในการเรียนจรรยาศึกษาที่เห็นได้แก่ กิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ สถานที่หรือบุคคลในสังคม ในการเรียนการสอนจรรยาศึกษาขึ้นต่าง ๆ มีสื่อการเรียนหลายชนิดซึ่งครูอาจารย์สามารถพิจารณา

เลือกสอนจริยศึกษาได้เช่น หนังสือ แบบฝึกหัด แบบทดสอบและแบบประเมินผลจริยศึกษาต่าง ๆ
วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น บัตรและภาพชนิดต่าง ๆ แผนภูมิต่าง ๆ อุปกรณ์ของจริง หุ่นจำลอง
อุปกรณ์ประเภทเครื่องเล่นและเสียง เช่น เทป วิทยุ แผ่นเสียง เครื่องเล่น แผ่นเสียง
เครื่องกระจายเสียง ภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพยนตร์ สไลด์และฟิล์มสไลด์ สื่อการเรียน
ทั่ว ๆ ไป ซึ่งได้ได้แก่ สถานที่ที่ไปทัศนศึกษาต่าง ๆ การเชิญวิทยากร สื่อสารมวลชนต่าง ๆ
เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร วิทยุและโทรทัศน์

6. การจัดจริยศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมในรูปของหลักสูตรแบ่งโดยการจัด
กิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น จะต้องมีการวางวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่จัดขึ้น วิธีดำเนินการจัด
กิจกรรมด้านจริยศึกษาหรือเพื่อเป็นการสอดแทรกจริยศึกษาลงไป ขอบข่ายและประเภทของ
กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดขึ้น นอกจากนั้นจะต้องมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมด้านจริยศึกษาซึ่ง
ทำได้โดย สังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมกันได้

นอกจากนั้น นักการศึกษาหลายท่านต่างก็เห็นพ้องต้องกันถึงความสำคัญของ
จริยศึกษาในการที่จะปลูกฝังหรือพัฒนาจริยธรรมให้แก่เยาวชนเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมใน
อนาคตสืบไป นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะถึงเทคนิคในการเรียนการสอนจริยศึกษา
เพื่อช่วยให้การพัฒนาจริยธรรมได้ประสบความสำเร็จ เช่น

มนัส รัตนตลก ณ ภูเก็ต (2521: 41) ได้ให้แนวคิดและข้อเสนอแนะในการจัด
การเรียนการสอนจริยศึกษาที่จะทำให้เกิดการพัฒนาจริยธรรมประสบความสำเร็จคือ

1. จะต้องมีกิจกรรมหลาย ๆ อย่างและเหมาะสมกับวัย ความสนใจ และ
สภาพแวดล้อม
2. จะต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย
3. จะต้องมื่อ่มือ สื่อในการที่จะช่วยครูและให้ครูได้รับการฝึกอบรมด้วย
4. ครูทุกคนในโรงเรียนตลอดจนผู้ปกครองจะต้องร่วมมือกัน
5. ต้องมีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันแก้ปัญหา
6. มีการยกย่องลงโทษ ชมเชย ให้รางวัลควบคู่กันไป

กรมการคำสอน (2520: 39-43) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอน
 ตรีศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไว้ซึ่งหลายประการด้วยกัน คือ

1. สาระของการเรียนรู้ จะต้องให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และใช้วิธีสอนที่
 เหมาะสม
2. การสอนจะต้องมีเหตุผล สอนให้ให้เห็นประโยชน์ และโทษของการปฏิบัติ
3. การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งจำเป็น โดยครูเป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นผู้นำ
 ทางจริยธรรม
4. การแนะนำให้มีภาพประพจน์ที่เห็นต้องทำอยู่ตลอดเวลา (กรมการคำสอน
 2521: 18-20)

สงบ สักขะ (2523: 7) ได้เสนอเทคนิคการสอนจริยธรรมบางวิธีไว้ว่า

1. วิธีปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) ใครทำดีให้รางวัล ทำชั
 ลงโทษ โดยยึดหลักว่า ผู้ทำดีได้รับรางวัลตอบแทน ก็จะทำพฤติกรรมนั้นอีก การสั่งให้รางวัลมี
 3 ระดับ คือ
 - 1.1 ระดับปฐมภูมิเป็นสิ่งของ
 - 1.2 ระดับทุติยภูมิเป็นหัวแทน คะแนน สัญลักษณ์
 - 1.3 ระดับทางอ้อมเป็นแบบอย่าง ยกย่องให้เกียรติ
2. วิธีสร้างความขัดแย้งทางเหตุผลกับจิตใจ (Cognitive-Affective
 Dissomment) เชื่อว่า ถ้าปัญหากับจิตใจสอดคล้องกับความเชื่อหรือการกระทำ ถึงถูกต้องดังงาม
 จะเกิดขึ้นเรียกว่า จริยธรรมเกิดขึ้น
3. การสร้างความกระจ่างชัดในค่านิยม (Value Clarification) ใช้หลัก
 ของการอภิปราย แก่ปัญหา ยึดหลักว่า คนเราจะทำอะไรก็ตาม จำเป็นต้องอาศัยค่านิยม เป็นตัว
 บงการ วิธีปลูกฝังค่านิยมให้ฝังแน่น เพื่อสร้าง เป็นจริยธรรมที่พึงปรารถนาโดยให้ปฏิบัติดังนี้
 - 3.1 ให้ตอบคำถามว่า ภูมิใจในความเชื่อนี้หรือไม่
 - 3.2 ท่านเคยบอกความเชื่อนี้ของท่านแก่ผู้อื่นหรือไม่
 - 3.3 เลือกโดยพิจารณาผลที่ตามมา
 - 3.4 เลือกด้วยตนเองอย่างอิสระ
 - 3.5 เลือกความเชื่อจากความเชื่อหลาย ๆ อย่าง
 - 3.6 เคยปฏิบัติ เคยเชื่อตามสิ่งที่เชื่อหรือไม่

3.7 เคยทำซ้ำในสิ่งที่เชื่อนี้หรือไม่

วิธีการที่ใช้คือ ให้อธิบายคำถาม สักกลุ่มอภิปราย อภิปรายผลกลุ่มจะชักจูงให้เกิดค่านิยมที่ ถูกหรือเปลี่ยนค่านิยมที่มีมาตรฐานในทางที่ดี

เมธี ปสนรนาหนท์ (2525: 54-59) ได้เสนอเทคนิคการสอนจริยศึกษาไว้หลายวิธี วิธีที่น่าสนใจได้แก่

1. การจัดกลุ่มศึกษาและแก้ปัญหา แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มและจัดเป็นคู่ฝ่ายหนึ่ง ศึกษาค้นคว้า อีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายค้นหาทางแก้ไข โดยกลุ่มจะพิจารณาร่วมกัน วิธีสอนเช่นนี้น่าสนใจ เพราะคาดว่าจะได้ผลมาก เพราะนักเรียนได้ร่วมกันคิด โดยมีครูคอยควบคุมวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด จะได้จากการใช้ความคิดของคนส่วนใหญ่ในกลุ่ม เป็นการโน้มน้าวจิตใจเด็กให้อยู่ในกรอบของ ศีลธรรมได้อย่างดีวิธีหนึ่ง ซึ่งเราเรียกว่า การใช้วิธีผลกลุ่มให้เกิดประโยชน์

2. การใช้ข่าวจากหนังสือพิมพ์ การสอนนี้ครูจะต้องเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล ข่าวเหตุการณ์และเนื้อหาของข่าวนี้ แสดงให้เห็นผลของการประกอบกรรมดี กรรมเลว แล้วนำ ข่าวนั้นมาตั้ง เป็นปัญหาให้นักเรียนอภิปราย ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์และพิจารณา เหตุผลที่ถูกต้อง วิธีสอนนี้จะช่วยให้นักเรียน รู้จักคิดมีเหตุผลและเข้าใจผลแห่งการกระทำได้ดี ยิ่งขึ้น

นอกจากนักการศึกษาหลายท่านจะได้ให้ความคิดเห็น เกี่ยวกับเทคนิคการสอนจริยศึกษา ไว้มากมายแล้ว พระราชวรมณี (2523: 70-74) ยังได้กล่าวถึงลักษณะการสอนของผู้ที่เป็นครู ไว้กว้าง ๆ โดยสามารถนำมาใช้สอนจริยศึกษาได้ ได้ให้หลักการสอนไว้ดังนี้คือ

1. สอนด้วยความรู้จริง รู้จริงทำได้จริงจึงสอนเขา
2. สอนอย่างมีเหตุผล ให้เขาพิจารณาเข้าใจแจ่มแจ้งด้วยปัญญาของเขาเอง
3. สอนให้ได้ผลจริง สำเร็จความมุ่งหมายของเรื่องที่สอนนั้น ๆ เช่น ให้เข้าใจ ได้จริง เห็นความจริง นำไปปฏิบัติได้จริง

การดำเนินงานการพัฒนาจริยธรรม การปลูกฝังจริยธรรม นอกจากนักการศึกษาจะให้ความ สนใจในเรื่องนี้เท่านั้น นักจิตวิทยาเองก็ได้ให้ความสนใจ และได้ร่วมมือกับนักการศึกษา ในการค้นหาวิธีการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เยาวชนของชาติ ซึ่งวิธีการนั้นก็คือ

1. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification ย่อว่า V.C.) เป็นวิธีสอนจริยธรรมที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในประเทศสหรัฐอเมริกาและในประเทศไทยก็มีผู้ให้ความสนใจมาก

แนวความคิดพื้นฐานและวิธีปลูกฝังจริยธรรม ถือว่าค่านิยมคือหลักการประพฤติปฏิบัติ ต่อสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลถือว่า ดีงามถูกต้องและควรแก่การยึดถือ มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเองว่าหลักการประพฤติปฏิบัติของตนเองต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างไรและหลักการที่ดี ที่ถูก ที่ควร ตามที่ค่านิยมของตนเป็นอย่างไร เป็นการช่วยให้เด็กเรียนเกิดความกระจ่างในความเชื่อในทัศนคติ ในพฤติกรรมและในความรู้ลึกของตนเอง หน้าที่ของครูในการปลูกฝัง คือการชี้แนะหรือจัดการให้มีการชี้แนะเพื่อให้เด็กเรียนเกิดการจุกคิดขึ้นมาว่า ความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรม และความรู้ลึกของตนที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ๆ นั้นเป็นไปตามเกณฑ์ของกระบวนการของค่านิยมหรือไม่

2. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล (Moral Reasoning ย่อว่า M.R.)

แนวความคิดพื้นฐานและวิธีปลูกฝังตามทรรศนะของทฤษฎี M R ที่เสนอโดยโคลเบอร์กนั้นคือ การปลูกฝังจริยธรรมคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะการตัดสินใจความถูกต้องด้วยเหตุผลในระดับสูง และอย่างน้อยก็ให้อยู่ในระดับกฎเกณฑ์สังคมตามทรรศนะนี้ การพัฒนาจริยธรรมไม่อาจกระทำด้วยการสอน ไม่อาจกระทำด้วยการแสดงตัวอย่างใหญ่ และไม่อาจกระทำด้วยวิธีการเปรียบเทียบต่าง ๆ จริยธรรมสอนกันไม่ได้ จริยธรรมพัฒนาขึ้นมาด้วยการฝึกคิดของแต่ละคนตามลำดับขั้น และตามระดับพัฒนาการทางปัญญาซึ่งผูกพันกับอายุ การพัฒนาจริยธรรมกระทำได้ดีด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับทรรศนะของผู้อื่น ซึ่งจริยธรรมอยู่ในขั้นที่สูงกว่า 1 ขั้น และเปิดโอกาสให้บุคคลทดลองแสดงบทบาทของผู้อื่นโดยเฉพาะบทบาทผู้อื่นที่มีต่อบุคคลนั้น เพื่อให้มีโอกาสประลองกับทรรศนะที่ขัดแย้งกับความคิดทางจริยธรรมเดิมของตน ในช่วงที่เกิดความขัดแย้งนี้ หากมีการชี้แนะที่เหมาะสม ก็จะช่วยให้บุคคลพัฒนาเหตุผลทางจริยธรรมให้สูงขึ้นได้ กิจกรรมที่เป็นหัวใจของการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎี ก็คือการอภิปรายแลกเปลี่ยนทรรศนะ ในการปลูกฝังจริยธรรมในชั้นเรียน การอภิปรายจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด

3. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification

ย่อว่า B M) แนวความคิดพื้นฐานและวิธีปลูกฝังจริยธรรมเชื่อว่า พฤติกรรมของคนเราถูกควบคุมโดยเงื่อนไขการเสริมแรงและเงื่อนไขการลงโทษ หากต้องการปลูกฝังพฤติกรรมใดก็ต้องจัดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นได้รับแรงเสริมและถ้าหากต้องการลดพฤติกรรม

ใดก็ต้องสดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นไม่ได้รับแรงเสริมหรืออาจได้รับการลงโทษด้วยก็ได้ แต่ควรใช้เงื่อนไขการเสริมแรงมากกว่าเงื่อนไขการลงโทษ เพราะการลงโทษอาจทำให้เกิดผลเสีย เช่น การสับสน การหลีกเลี่ยง ตลอดจนการต่อต้าน

4. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning ย่อว่า S L) แนวความคิดพื้นฐานและวิธีปลูกฝังจริยธรรมถือว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงของตนเอง ส่วนหนึ่งเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น เป็นการเรียนด้วยการสังเกตและอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการฟังคำบอกเล่าและการอ่านสารบันทึกของผู้อื่น การเรียนรู้ประเภทหลังนี้ช่วยให้มนุษย์มีความรู้ว่าจะทำอะไรอย่างกว้างขวางและอย่างรวดเร็ว หลักสำคัญของ การปลูกฝังตามวิธีนี้คือ การสังเกตประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งได้แก่ตัวอย่างและคำบอกเล่า ให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อว่าพฤติกรรมอะไรนำไปสู่ผลกรรมอะไร และผลกรรมนั้นน่าปรารถนาเพียงไร การสดเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมทางสังคมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จริยธรรมนี้ จะต้องสดให้มีความสอดคล้องกันทั้งประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม ข้อสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผู้ที่ไม่อาจทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีของการประพฤติปฏิบัติ ก็ไม่ควรเป็นผู้ปลูกฝังจริยธรรม จะเป็นใดก็ได้ แต่ตัวอย่างการประพฤติชอบที่ควรแก่การประนามเท่านั้น (ชัยพร รัชชาวุธและธีระพร จุวรรณโณ 2525: 22-35)

จากการพัฒนาจริยธรรมให้แก่นักเรียนในระบบการศึกษาในรูปแบบของการเปิดสอนเป็นวิชาและในรูปของหลักสูตรแฝงโดยการสังเกตกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น ได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความสนใจและความร่วมมือเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ข้อเสนอแนะและเทคนิคในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมไว้มากมาย จากคำแนะนำต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าต่างก็ให้แนวคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน วิธีการสอน การประเมินผลหรือการวัดผลจากการเรียนการสอน การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน การสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนหรือการสังเกตกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้และการเสริมสร้างจริยธรรมหรือพัฒนาจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับเยาวชนของชาติเป็นอย่างยิ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

อารโย ภิกขุ (2517: 69-73) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลกระทบของพระพุทธรูปคำสอนกับสังคมไทยบางด้านในปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาแนวคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับพระพุทธรูปในสังคมไทย ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ประชากร โดยใช้วิธีสุ่มคือ ประชากรผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคำสอนทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ทั่วไป นักศึกษา (วิทยาลัยครูละเซียงเทรา) จำนวน 55 คน ทหารบก (ค่ายศรีโสธร) จำนวน 38 คน และประชาชน (ผู้มานมัสการพระพุทธรูปโสธร) 40 คน การเก็บและรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ใช้การสอบถามและการสัมภาษณ์ ประชากรทั้งหมด นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาของสถาบันการศึกษา (ทางโลก) ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าใจในทางลัทธิธรรม คือ คนมีการศึกษาทางโลกสูง ไม่ได้รับการคาดหวังว่าต้องมีความรู้ความเข้าใจทางธรรมสูงเสมอไปและพบว่า ความคิดเห็นในการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธรูปคำสอนนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับธรรมดาถึงปานกลาง

กมล อุดลพันธ์ (2517: 72-76) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมลำรัตนมหาวิทยาลัยรามคำแหง" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจารย์และนักเรียนประสบในการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมเพื่อจะได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานี้ต่อไป ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาทั้งสองนี้ซึ่งมี 2 คน และใช้แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 210 คน นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปว่า ในด้านการสอนศีลธรรมมีปัญหาในเรื่อง การจัดกิจกรรม เพราะสภาพห้องเรียน ไม่เชื่อต่อการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับตัวนักเรียนมีปัญหาในด้านการขาดความคิด วิชาทฤษฎี ขาดความรับผิดชอบและทักษะในการทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย การวัดผลไม่มีปัญหาเพราะวัดผลท้ายชั่วโมงทุกครั้ง ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นว่า วิชาศีลธรรมเป็นวิชาที่นักเรียนไม่ชอบเรียนมากที่สุด ในหมวดสังคมศึกษาเพราะเรียนยาก ไม่ค่อยเข้าใจ ส่วนดีของการเรียนศีลธรรมคือ ทำให้เป็นพลเมืองดีและรู้จักบำเพ็ญคุณโทษ ส่วนแบบเรียนศีลธรรมควรปรับปรุงให้นำอ่านและควรให้นักเรียนและอาจารย์ร่วมกันคัดกรองและพาไปศึกษานอกสถานที่

วันที่ วัฒนาประสิทธิ์ (2518: 64-69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทั่วไปเกี่ยวกับการสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมใน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร 18 คน ครู
ผู้สอนศีลธรรม 40 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 368 คน ในโรงเรียนรัฐบาล 10 แห่ง
และโรงเรียนราษฎร์ 10 แห่ง ในเขตการศึกษา 1 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัชฌิม
เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและหาค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารประสบปัญหามากในเรื่องงบประมาณและการใช้วิทยากร นักเรียนมี
ปัญหาเรื่องจำนวนนักเรียนแต่ละห้องมีมากเกินไป
2. ครูและนักเรียนเห็นพ้องต้องกันว่า เอกสารประกอบการเรียนการสอนศีลธรรม
เป็นปัญหามาก สำหรับเวลาเรียน หลักสูตรและแบบเรียน ผู้บริหารเห็นว่า เป็นปัญหาพอประมาณ
3. ผู้บริหารและครูเห็นว่า เรื่องวิธีสอนเป็นปัญหาปานกลาง แต่นักเรียนเห็นว่า มีปัญหา
มากในเรื่องการมีส่วนร่วมในการวางแผนและกาขจัดกิจกรรม
4. ผู้บริหารและครูมีปัญหามากในเรื่องปริมาณอุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่ ครูและนักเรียน
มีความเห็นว่าครูไม่ค่อยได้ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน
5. ครูและนักเรียนมีความเห็นตรงกันเรื่อง ข้อสอบวัดความเข้าใจและการนำไปใช้
ข้อสอบวัดความคิดและเหตุผล และคะแนนของวิชาศีลธรรม เป็นปัญหามาก
6. ผู้บริหาร ครูและนักเรียน มีความเห็น เรื่องการจัดตั้งชุมนุมที่เกี่ยวข้องทาง
ศีลธรรมเป็นปัญหามาก
7. ผู้บริหารและนักเรียนมีความเห็นตรงกันว่า ความคิดริเริ่มของครูเป็นปัญหามาก

อารยา เกษมณี (2518: 67-73) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนศีลธรรมใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน
ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่ายสามัญ ในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการ
ปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยส่ง
แบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียน 20 คน ครูผู้สอน 34 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย 400 คน ในโรงเรียนรัฐบาล 10 แห่ง โรงเรียนราษฎร์ 10 แห่ง รวม 20 โรงเรียน
แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าร้อยละ ผลการวิจัย

พบว่า

1. ครูและนักเรียนมีความเห็นว่า การนำวิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้เป็นปัญหามาก
นักเรียนมีความเห็นว่า การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดกิจกรรมการใช้วิชาการ
มีปัญหา
2. ครูมีความเห็นว่า การจัดเนื้อหาและอุปกรณ์ให้สัมพันธ์กัน การกระตุ้นให้นักเรียน
สนใจและแสดงความคิดเห็น เป็นปัญหามาก

พรพิมล สันติศิรินทร์ภาค (2521: 111-115) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรม
ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนกับเกณฑ์ที่คาดหวัง วิธีการศึกษาผู้วิจัย
ได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สำรวจพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน 10 ลักษณะ ได้แก่
ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเหตุผล ความกตัญญูทเวที การรักษาระเบียบวินัย
ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัดและออมทรัพย์ ความยุติธรรมและอดทนอดหะ ประชากรที่
ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 517 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน
ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับจริยธรรมขั้นที่ 3 และ 4 แตกต่างจากเกณฑ์ที่
คาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าโดยส่วนรวมแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมทาง
จริยธรรมอยู่ในสภาพที่น่าพอใจ 3 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับดังนี้ ความเสียสละ การประหยัด
และออมทรัพย์และความกตัญญูทเวทีและอยู่ในสภาพที่ไม่น่าพอใจ 7 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับ
ดังนี้คือ การรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความอดทนอดหะ
ความยุติธรรม และความมีเหตุผล

สุรพล นาควานิช (2521: 69-72) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมทาง
จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนกับเกณฑ์ที่คาดหวัง วิธีการศึกษาผู้วิจัย
ได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สำรวจพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน 10 ลักษณะ ได้แก่
ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเหตุผล ความกตัญญูทเวที การรักษาระเบียบวินัย
ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัดและออมทรัพย์ ความยุติธรรม และความอดทนอดหะ
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 680 คน ผลการวิจัยพบว่า
นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับจริยธรรมขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 และแตกต่าง

จากเกณฑ์ที่คาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าโดยส่วนรวมแล้ว นักเรียนมี พฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในสภาพที่น่าพอใจ 4 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับดังนี้ ความกตัญญูต่อ เหวที่ ความเสียสละ การประหยัดและออมทรัพย์และความมีเหตุผล และอยู่ในสภาพที่ไม่น่าพอใจ 6 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับดังนี้ การรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์และความยุติธรรม

บัญชา แก้วส่อง (2522: 60-66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบ พัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมืองและชนบท ที่มีการอบรมเลี้ยงดูและแบบการ คิดแตกต่างกัน" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับอายุ 13-18 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้น มัธยมศึกษาซึ่งลุ่มตามระดับอายุ จากโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานครและจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบทดสอบการคิด และแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก วัยรุ่นที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่อกัน และระดับอายุต่างกันจะมีพัฒนาการต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่าง ในพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นที่มีความแตกต่างกันในด้านแบบการคิด อาชีพของบิดา มารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา สภาพถิ่นที่อยู่และเพศและพบว่า มีสหสัมพันธ์เชิงพหุคูณ ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรม การอบรมเลี้ยงดูและแบบการคิด

สุรณี จิตดำรงพันธ์ (2522: 58-65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พัฒนาการทาง จริยธรรมของนักเรียนมัธยมในภาคใต้" มีจุดหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมตามทฤษฎี การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์กในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา 2 กลุ่ม ที่มีเพศ ระดับชั้น และสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชายหญิง จำนวน 480 คน ซึ่งศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จาก 10 โรงเรียนในภาคใต้ กลุ่มตัวอย่าง ประชากรนี้สัดเข้าตามระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมโดยใช้ดัชนี 3 ตัวคือ การศึกษาของ บิดา อาชีพของบิดาและรายได้ของบิดามารดา และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่ามีดัชนีเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 3 ทาง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนเพศชายและเพศหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูงและระดับต่ำ มี พัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีความปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างระดับ

ขึ้น เพศและสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศรัวรรณา เขียวลี (2522: 62-66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมตามทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา 2 กลุ่มที่มีเพศ ระดับชั้น และสถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน โดยใช้แบบสอบถาม The Defining Issues Test ของเรลดี ซึ่งพัฒนามาจากแบบวัดจริยธรรมของโคลเบอร์กโดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 480 คน จาก 12 โรงเรียนในภาคกลาง นำข้อมูลมาหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทาง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนหญิงกับนักเรียนชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

✓ ประดิษฐ์ พรหมเสนา (2523: 87-89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การนำวิธีสอนในสมัยพุทธกาลมาใช้ในการสอนจริยศึกษา ในระดับประถมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเทคนิคและวิธีสอนที่นิยมใช้ในการเผยแพร่พระธรรมคำสั่งสอนในสมัยพุทธกาลและวิธีสอนจริยศึกษาในปัจจุบัน ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7 คน นำข้อมูลมาหาค่ามัชฌิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและหาค่า t-test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนประยุกต์จากวิธีสอนพุทธกาลมีการเรียนรู้โดยมัชฌิม เลขคณิตคะแนนหลังสอบสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 สมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนจากวิธีสอนประยุกต์จากวิธีสอนสมัยพุทธกาลดีกว่านักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนในปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่มตามความคิดเห็นของครูไม่แตกต่างกันที่ระดับ .05

จรัสพันธ์ พิทักษ์ (2524: 44-48) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เคยเรียนและไม่เคยเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์" มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เคยเรียนและไม่เคยเรียน จำนวน 300 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test และ Correlation Coefficient ตามวิธี Pearson Product Moment Correlation Coefficient

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนพุทธค้ำล้นาวันอาทิตย์มีจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ไม่เคยเรียนในโรงเรียนพุทธค้ำล้นาวันอาทิตย์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างจริยธรรมกับจำนวนปีที่เรียนในโรงเรียนพุทธค้ำล้นาวันอาทิตย์

ญาติาพิต พิตกุล (2524: 112-120) ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจมิติกระบวนการสร้างสรรค้จริยธรรม ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในชานเมืองของกรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการเรียนการสอนจริยศึกษาในปัจจุบัน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสอนจริยศึกษากับการปฏิบัติจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 จำนวน 480 คน ครูผู้สอนสังคมศึกษา 142 คน และผู้ปกครองนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม 480 คน ครูผู้สอนสังคมศึกษา 142 คน และผู้ปกครองนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม 480 คน จาก 8 โรงเรียน นำมาหาค่าร้อยละและค่าความสัมพันธ์ของความคิดเห็นทางจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ Chi-square-test ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีการสอนจริยศึกษา พบว่านักเรียนของการสอนแบบบรรยายอย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่า ถ้าครูผู้สอนสอนโดยให้ปฏิบัติด้วยจะเกิดผลดี นอกจากนั้นนักเรียนและผู้ปกครองมีความเห็นว่าการสอดแทรกคุณธรรมขณะที่สอนครูทำได้ปานกลางและนักเรียนเห็นว่าครูมีความสามารถในการสอนมาก

เพ็ญทิพย์ เจริญศาสตร์ (2524: 62-64) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจมิติกระบวนการสร้างสรรค้จริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในย่านการค้าของกรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสอนจริยธรรมกับการนำไปปฏิบัติจริงและศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้สอนสังคมศึกษาของผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีการศึกษา 2520 ของโรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) จำนวน 450 คน ผู้สอนสังคมศึกษา 110 คน ผู้ปกครอง 450 คน จาก 8 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามและนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละและทดสอบด้วย Chi-Square test of independences ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีการสอนจริยศึกษาพบว่า นักเรียนชอบการสอนแบบบรรยายปานกลางทั้งนักเรียนและผู้ปกครองเห็นว่าการสอนโดยให้ปฏิบัติด้วยจะเกิดผลดี อย่างไรก็ตาม ในการสอนจริงของครูนั้น ครูเน้นการปฏิบัติจริงปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่าครูมีความสามารถในการสอนระดับ

ปานกลาง นอกจากนี้ นักเรียนและผู้ปกครองมีความเห็นว่า ครูยังมีการสอดแทรกคุณธรรมในระหว่างการสอนน้อย

สมบุรณ์ โพธิ์งาม (2524: 86-88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจมิตกระบวนการณ์สร้างสำนึกเชิงจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในแหล่งด้อยพัฒนาของกรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสอนจริยธรรมกับการนำไปปฏิบัติจริงและศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรม โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็นทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) จำนวน 400 คน ปีการศึกษา 2523 ครูสอนสังคมศึกษา 76 คน และผู้ปกครองนักเรียนที่ตอบแบบสำรวจจำนวน 380 คน จาก 8 โรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ และทดสอบค่าความสัมพันธ์ของความคิดเห็นทางจริยธรรม ตลอดทั้งแนวทางการสอนจริยธรรมกับการนำไปปฏิบัติจริงของกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้ X^2 -test ผลการวิจัยพบที่เกี่ยวกับวิธีสอนจริยศึกษา พบว่าผู้สอนสังคมศึกษาได้สอดแทรกคุณธรรมไว้ทุกครั้งที่สอน แต่ยังไม่เน้นการนำไปปฏิบัติจริงน้อย การสอนจริยธรรมเท่าที่เป็นอยู่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด เพราะครูยังขาดวิธีสอนที่ถูกต้องเหมาะสมทั้งนักเรียนและผู้ปกครองยังมองเห็นความสำคัญของจริยธรรมน้อย นักเรียนต้องการให้ผู้สอนจริยธรรมเน้นการนำไปปฏิบัติ ส่วนการสอนนักเรียนชอบการบรรยายระดับปานกลาง สำหรับผู้ปกครอง มีความเห็นว่าครูควรสอนเน้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติได้ ครูควรเป็นกำลังใจเป็นที่ปรึกษา แก้ไขปัญหาแก่เด็ก และดูความประพฤติของเด็กร่วมกัน ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสอนจริยธรรมกับการนำไปปฏิบัติจริงของตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่ม สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

บุปผา นวลละออ (2526: 142-153) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูสังคมศึกษา ในการพัฒนาจริยธรรม" เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาจริยธรรมตามหลักสูตรสังคมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โดยการสอนในห้องเรียนและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตลอดจนการปะทะสัมพันธ์กับนักเรียนนอกเวลาสอน และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนในเครือศาสนาต่าง ๆ เกี่ยวกับ การพัฒนาจริยธรรมตามหลักสูตรสังคมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นครูสังคมศึกษาจำนวน 450 คน จากโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนในเครือศาสนาต่าง ๆ ประเภทละ 15 โรงเรียนทั้งหมด 45 โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูสังคมศึกษาในโรงเรียนทั้งสาม

ประเภทมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาจริยธรรมโดยการสอนในห้องเรียนว่ามีบทบาทในเชิง การพัฒนาจริยธรรมโดยการสอนในวิชาจริยธรรมโดยตรงและสามารถสอนสอดแทรกกับวิชาอื่นในกลุ่มวิชาสังคมศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับจริยธรรมได้ นอกจากนี้ครูสังคมศึกษาในโรงเรียนทั้งสามประเภทมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาจริยธรรม โดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนการปะทะสัมพันธ์กับนักเรียนนอกเวลาสอนว่ามีบทบาทในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ การวางแผนและการดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับนักเรียนให้โอกาสนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับชุมนุมสังคมศึกษา ชุมนุมพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย การสวดปายนิเทศ นิทรรศการแสดงพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ หรือวันสำคัญทางศาสนา และการจัดประกวดความสะอาดของห้องเรียน การประเมินผลกิจกรรมโดยเน้นความสำคัญของการทำงานไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน ทศนคติ ความเชื่อและศรัทธา การใช้แบบทดสอบวัดผลกิจกรรมเมื่อจบภาคเรียน การมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและการแก้ไขปัญหาส่วนตัวของนักเรียน การแก้ปัญหาละเอียดของนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยวิธีเชิญผู้ปกครองมาพบ การลงโทษนักเรียนที่ก่อปัญหาด้วยวิธีว่ากล่าวตักเตือนเป็นการส่วนตัวและติดต่อให้ผู้ปกครองมารับทราบ การชมเชยนักเรียนที่ทำความดีต่อเพื่อนนักเรียนในชั้นหรือหน้าแถว

✓ พระพงษ์ คุณมณี (2526: 68-72) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาผลของการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจในการสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4" มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับวิธีสอนตามคู่มือแนวการสอนหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาว่าแตกต่างกันหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 ห้องเรียน รวม 214 คน นำมาหาค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ และนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

สำราญ นิลทอง (2526: 113-114) ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดศรีสะเกษ" มีวัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และศึกษาว่า เพศของนักเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของผู้ปกครองจะมีอิทธิพลต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียนหรือไม่ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า แบบสอบถามมีมุ่งสำรวจความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียน 7 คุณลักษณะทางจริยธรรมคือ การรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความกล้ามีคดี ความอดทนต่อความยากลำบาก ความยุติธรรมและความมีเหตุผล จำนวน 50 ข้อ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดศรีสะเกษ มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรมในชีวิตประจำวันทั้ง 7 คุณลักษณะทางจริยธรรมอยู่ในระดับมาก และเพศเป็นสิ่งที่ทำให้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรมในชีวิตประจำวันทั้ง 7 คุณลักษณะมีความแตกต่างกันแต่พบว่าอาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่ทำให้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรมในชีวิตประจำวันทั้ง 7 คุณลักษณะแตกต่างกันได้เลย

งานวิจัยในต่างประเทศ.

รามมอน อาร์ ไรต์ (Rammond R. Ried 1965: 77-80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Moral and Spiritual Values : To Teach or Not To Teach" มีความมุ่งหมายคือสำรวจทัศนคติของครูเกี่ยวกับการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นว่าจะเห็นเรื่องศีลธรรมจรรยาในการสอนในห้องเรียน วัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ ได้สัมภาษณ์ครูโรงเรียนมัธยมในซานดิเอโก (San Diego) ด้วยการสุ่มตัวอย่างจากครูที่สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ จำนวน 105 คน เพื่อความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการสอนศีลธรรม ผลการวิจัยสรุปว่า ครูมีความคิดเห็นว่าจะสอนศีลธรรมจรรยาในห้องเรียน ครูหมวดวิชาต่าง ๆ ควรจะแทรกการสอนศีลธรรมไว้ในวิชาที่ตนสอน ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก เห็นว่า ศีลธรรมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสอนในห้องเรียน ครูหมวดวิชาต่าง ๆ ควรจะแทรกการสอนศีลธรรมไว้ในวิชาที่ตนสอน ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก เห็นว่าศีลธรรมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสอนในห้องเรียน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย ไม่เห็นด้วยกับการสอดสอนศีลธรรมในห้องเรียน

เอ็ดเวิร์ด แครดดิ้น (Edward Cardyn 1974: 76-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Defect of Experience in Moral Development : Results from Kenya." ศึกษาอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างในเคนยา ระดับมัธยมศึกษาถึงมหาวิทยาลัยตามแนว Kohlberg เพื่อหาพัฒนาการทางจริยธรรมสัมพันธ์กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่เป็นองค์ประกอบพบว่านักเรียนและนักศึกษาที่อยู่ในวัฒนธรรมร่วมสมัยมีระดับจริยธรรมสูงกว่า นักเรียนนักศึกษาที่เคร่งเครียดในศีลธรรม และยังพบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทั้งสองรวมทั้งค่านิยมเชิงจริยธรรมของนักเรียนอยู่ในขั้นปีที่ 1 และที่ 2 ที่มีพื้นฐานแสดงว่า บ้านมีอิทธิพลมากกว่าสูงเป็นการค้นพบว่า การเริ่มต้นพัฒนาจริยธรรมนั้นต้องเริ่มจากที่บ้าน โดยเฉพาะพ่อแม่มีอิทธิพลเหนือกลุ่มเพื่อน

ไมเคิล นอร์แมน เมนิตอฟ (Michael Norman Menitoff 1979: 3396-A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "A Comparative Study of Moral Development in Jewish Religious School Settings." มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับพฤติกรรมและการปลูกฝังค่านิยมในโรงเรียน ซึ่งนักเรียนได้รับเบื้องต้นของการคิด ความรู้สึกและการแสดงในรูปของสถานการณ์ต่าง ๆ โดยศึกษาเปรียบเทียบถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนชาวยิวในลอสแอนเจลิส โดยแบ่งเป็นโรงเรียนสอนคำสอนอาทิตย์ (Sunday school) โรงเรียนสอนคำสอนฮีบรู (Hebrew school) และโรงเรียนสอนคำสอน (All-day school) โดยแบ่งเป็นนักเรียนระดับเกรด 4 เกรด 5 และเกรด 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิงชาวยิว เกรด 4-6 จำนวน 152 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการตัดสินใจทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก และใช้การวิเคราะห์หาค่าความแตกต่างของคะแนนและเปรียบเทียบค่าที (t-test) ของโรงเรียนทั้ง 3 ประเภท นักเรียนทั้ง 3 ระดับและเพศทั้งสอง ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนขึ้นอยู่กับชนิดของโรงเรียน ระดับชั้นเรียนและเพศ กล่าวคือ นักเรียนที่มาจากโรงเรียนสอนคำสอนฮีบรู มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มาจากโรงเรียนสอนคำสอนอาทิตย์ และนักเรียนที่มาจากโรงเรียนสอนคำสอน มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงที่สุดในกลุ่ม ส่วนระดับชั้นเรียนนั้น นักเรียนเกรด 6 มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนเกรด 5 และนักเรียนเกรด 5 มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนเกรด 4 สำหรับเพศนักเรียนหญิงมีคะแนนสูงกว่านักเรียนชาย แต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โมฮัมหมัด อับดุลราห์มาน อิสลาม (Mohamed Abdul-Rahman Ismail, 1977: 2034-A) ได้ศึกษารวบรวมเรื่อง "A Cross Cultural Study of Moral Judgement: The Relationship Between American and Saudi Arabian University Students of the Defining Issues Test." เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนธรรมอเมริกันและชาวคูเวตอ่าวกับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยศึกษาตัวแปรด้านระดับการศึกษา วัฒนธรรม ภูมิภาคและระยะเวลาที่อยู่ในอเมริกาของกลุ่มนักศึกษาชาวคูเวตอ่าว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชายแต่ละ 20 คน และระดับสูงกว่าปริญญาตรีชายแต่ละ 20 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาและวัฒนธรรมมีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ

เจมส์ ไมเคิล ฮิลตัน (James Michael Hilton 1978: 3375-A) ได้ทำการศึกษารวบรวมเรื่อง "The Relationship Between the Level of Moral Judgement of High School Students and Their Levels of Interpersonal Trust, Socioeconomic Status, and Intelligence." โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมกับตัวแปรอิสระ 3 ประการคือ ความเชื่อ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมและระดับสติปัญญา (Intelligence quotient) ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา การวิจัยครั้งนี้ใช้ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนเกรด 11 ของโรงเรียนมัธยมที่เดนเวอร์ จำนวน 195 คน นักเรียนแต่ละคนได้ตอบแบบสอบถาม 2 ประเภทคือ The Defining Issues Test และ The Interpersonal Trust Scale และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ตอบ โดยบอกชื่อ ที่อยู่ อาชีพ การศึกษาของบิดามารดา และใช้คะแนนผลการเรียนจากระเบียบเล่มเป็นเครื่องวัดระดับสติปัญญาของนักเรียนแต่ละคน ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการตัดสินทางจริยธรรมกับระดับสติปัญญาของนักเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม มีผลทำให้เกณฑ์การตัดสินจริยธรรมแตกต่างกันออกไป
3. ระดับสติปัญญาและฐานะทางสังคม เศรษฐกิจที่แตกต่างกันของบุคคลสามารถทำนายระดับการตัดสินทางจริยธรรมของบุคคลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โรนัลด์ พอล ลองบาร์ดี (Ronald Paul Longobardi 1982: 3959-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Effects of Teacher Training Sessions on the Moral Development of Their Students." โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประมวลผลของครูที่ใช้เหตุผลในทางจริยธรรมกับนักเรียน โดยใช้ลำดับขั้นการพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) โดยตั้งสมมติฐานว่า ครูที่เคยได้รับการพัฒนาจริยธรรมด้วยตนเองมาโดยเฉพาะย่อมพัฒนาจริยธรรมนักเรียนได้ดีกว่าครูที่ขาดประสบการณ์ด้านนี้ การวิจัยนี้ใช้ประชากรคือ ครูโรงเรียนขนาดกลางที่อยู่ในตำบลเล็ก ๆ ทางตะวันตกของบอสตัน (Boston) ครูเหล่านี้ได้ผ่านการฝึกทั้งในด้านเทคนิคการนำการอภิปรายทางจริยธรรม และยังสามารถเข้าร่วมในการอภิปรายทางจริยธรรมที่ยาก ๆ เพื่อส่งเสริมและยกระดับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมในตนเองของครูเหล่านั้น ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามคือ The Defining Issues Test ให้ครูและนักเรียนตอบทั้งก่อนและหลังกระบวนการ และใช้แบบสอบถามเดียวกันกับครูอีกกลุ่มในกลุ่มควบคุมที่ไม่เคยมีประสบการณ์ด้านพัฒนาการทางจริยธรรมมาก่อนเลย โดยให้ครูและนักเรียนตอบก่อนและหลังกระบวนการเช่นกัน ผลการวิจัยพบว่า ทั้งกลุ่มครูที่เคยมีประสบการณ์และกลุ่มควบคุมมีระดับขั้นของการพัฒนาทางจริยธรรมดีขึ้น และเมื่อนำทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกันแล้วปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยสรุปว่า 1. การให้การอบรมครูยังไม่เพียงพอ 2. ผู้วิจัยคิดว่านัยสำคัญอยู่ตรงที่ว่าครูแต่ละคนแม้จะรู้และเข้าใจในสถานการณ์ที่ยาก ๆ นั้นก็ตาม แต่ก็อาจมีปฏิกิริยาแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของเขา 3. อาจจะเป็นไปได้ในกรณีที่ครูยังไม่เข้าใจสถานการณ์ที่ยากนั้นจริง ๆ จนกว่าเขาจะมีประสบการณ์ด้วยตัวของเขาเอง

เจมส์ วาย พาร์สัน (Jame Y. Parson 1982: 121-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Sequential Developmental Stages of Moral Judgement : The Influence of Geographic Isolation Upon Level of Moral Judgement." โดยศึกษาขั้นตอนพัฒนาการของการให้เหตุผลทางจริยธรรมกับอิทธิพลของการอยู่โดดเดี่ยวทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบอิทธิพลของการอยู่โดดเดี่ยวทางภูมิศาสตร์ที่มีขั้นตอนการให้เหตุผลทางจริยธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเปรียบเทียบขั้นตอนการให้เหตุผลของเด็ก ๆ ซึ่งอยู่ในบริเวณที่โดดเดี่ยวในเกาะนิวฟาวแลนด์กับกลุ่มซึ่งโคลเบอร์กกับเพื่อนได้ทำการวิจัยไว้ในอเมริกา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กชายอายุ 10, 18 และ 16 ปี จำนวน 42 คน ซึ่งเข้าเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ แล่นนี้ โดยการศึกษาี้ ต้องการทราบว่าขั้นตอนต่าง ๆ ของโคลเบอร์ก

เกี่ยวกับการให้เหตุผลทางจริยธรรมจะใช้ได้ผลในปัจจัยของการอยู่โดดเดี่ยวทางภูมิศาสตร์หรือไม่ และมีความแตกต่างกันหรือไม่ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์จริยธรรมของโคลเบอร์ก เพื่อกำหนดระดับพัฒนาการทางจริยธรรม การวิเคราะห์ค่าที (t-test) และใช้ร้อยละเพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างของนิวยอร์กและนิวยอร์ก และผลของโคลเบอร์ก ทั้งกลุ่มตัวอย่างในเมืองและในชนบท ผลการวิจัยพบว่า ลำดับขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมเห็นชัดในกลุ่มตัวอย่างของนิวยอร์ก แต่อายุต่าง ๆ ตามขั้นตอนของพัฒนาการไปได้ช้ากว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเมืองของโคลเบอร์กตามผลที่ปรากฏออกมา กลุ่มตัวอย่างในนิวยอร์กมีพัฒนาการที่ก้าวหน้าช้ากว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างในวัยเดียวกับที่อยู่ในเมือง แต่การก้าวข้ามดูเหมือนจะไม่หยุดอยู่กับที่ แต่ละคนในบริเวณแถบนี้จะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาอย่างเต็มที่ในการให้เหตุผลทางจริยธรรมเหมือนกับคนที่อยู่ในเมือง แต่การที่ก้าวหน้าช้าเนื่องจากขาดแคลนสิ่งแวดล้อมที่จะมากระตุ้น

ลิน คริสตีเน ลิวอิส (Lynne Christine Levis 1982: 5088-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Relationship of Moral Development and Cognitive Development Within Gifted Students Examined in the Light of the Variables of Sex, Socioeconomic Status, and Age." โดยศึกษาความสัมพันธ์ของพัฒนาการทางจริยธรรมและความรู้ของนักเรียนที่มีความสามารถ ซึ่งแตกต่างกันในเรื่องของเพศ สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และอายุ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนที่มีความสามารถ กับพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนระดับปกติ และความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางความรู้กับการให้เหตุผล เครื่องมือใช้การให้คะแนน "P" จาก Defining Issues, Test ส่วนคะแนนที่ใช้เพื่อวัดพัฒนาการทางความรู้ใช้ของเพียเจท์ (Inventory of Piaget's Developmental Tasks) และใช้ Home Index เพื่อวัดสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียน 120 คน เป็นชาย 60 คน หญิง 60 คน ซึ่งมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาแถบชานเมือง และชนบท จากเกรด 10, 11 และ 12 การวิเคราะห์ใช้การวิเคราะห์แบบค่าแปรปรวน 3 ทาง (3-way analysis of variance) โดยใช้วิเคราะห์พัฒนาการทางจริยธรรม ทางความรู้และสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งใช้ค่าสหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน ผลที่ได้ปรากฏว่าพัฒนาการทางจริยธรรมระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถกับนักเรียนปกติมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งพัฒนาการทางด้านความรู้ด้วย ส่วนในด้านความสัมพันธ์ได้พบความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางด้านความรู้และจริยธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางด้านความรู้และสถานภาพทางเศรษฐกิจไม่มี

ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับนักเรียนปกติในเรื่องสถานการณ์ทาง เศรษฐกิจและสังคม

สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ได้ศึกษานั้นมี 2 ส่วนคือ งานวิจัยภายในประเทศและงานวิจัยในต่างประเทศ ซึ่งจากการศึกษามาพอจะสรุปสาระสำคัญได้คือ

งานวิจัยในประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและ จริยศึกษา ซึ่งมีผู้ทำการวิจัยไว้ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อันเป็นประโยชน์และ เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่กำลังศึกษาครั้งนี้ ซึ่งผลวิจัยดังกล่าวสรุปได้ดังนี้คือ

ในด้านการพัฒนาจริยธรรม ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ เลอ เรนซ์ โคลเบอร์ก (Laurence Kohlberg) พบว่า เด็กต่างระดับชั้น ต่างอายุจะมีพัฒนาการทาง จริยธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในเรื่องการตัดสิน วิธีการฝึกอบรม และการจัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนซึ่งครูจะนำไปใช้ได้ ในด้านเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับวิธีสอน ซึ่งเป็นการทดลองวิธีสอนแบบต่าง ๆ ได้แก่ การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การสอนที่เป็นการปฏิบัติ การใช้วิธีสอนอรรถลีลลี พบว่า การพัฒนาและการสร้างจริยธรรมให้แก่ เยาวชนนั้น วิธีการที่ครูใช้สอนมีส่วนช่วยอยู่มากคือ ถ้าครูใช้วิธีสอนที่เหมาะสมก็สามารถพัฒนา และส่งเสริมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวเด็กได้เป็นอย่างดี เกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาใน การสอนศีลธรรมในสถานศึกษาและปัญหาความประพฤติของนักเรียน พบว่า อุปสรรคต่าง ๆ ที่ไม่ ส่งเสริมให้การเรียนการสอนจริยศึกษาบรรลุเป้าหมายก็คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนไม่มีความเข้าใจ เรื่องจริยศึกษาดีพอ จากข้อค้นพบดังกล่าวทำให้มีประโยชน์ต่อผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรได้ทราบเพื่อ หาทางแก้ไขและป้องกันความประพฤติของนักเรียน อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรม ให้แก่นักเรียนรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามาปรับปรุงแก้ไขในเรื่องการจัดการเรียนการสอน จริยศึกษาต่อไป นอกจากนี้ยังพบว่า การอบรมเลี้ยงดูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลต่อความ ประพฤติของนักเรียนคือ นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบ เข้มงวดกวดขัน มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ใน อีกประเด็นหนึ่งได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจพบว่า มิได้มีผลทำให้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แตกต่างกันเลย ซึ่งตรงกันข้ามกับเรื่องเพศพบว่า เพศมีอิทธิพลทำให้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นเครื่องหมายชี้ให้เห็นเหตุของปัญหาความประพฤติของนักเรียน

ว่า สืบเนื่องมาจากการเลี้ยงดูทางครอบครัวและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

จากงานที่ได้ศึกษาและงานวิจัยดังกล่าวมา จึงเป็นประโยชน์ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยม" เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งยังไม่มีงานวิจัยว่าประสิทธิภาพการสอนของครูที่แตกต่างกันจะมีผลกระทบต่อผลการศึกษาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมของเด็กในระดับมัธยมศึกษา มากน้อยเพียงใด และยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการค้นคว้าวิจัยในงานด้านนี้ สามารถนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความคิดเห็นของครู